

Zăpadă, și vizibilul care ne ispitește. Reflecții asupra liricii lui Joachim Wittstock. **Carmen Elisabeth Puchianu (Brașov/Kronstadt)**

Abstract: Articolul de față tratează un aspect mai puțin comentat al operei lui Joachim Wittstock, autor cunoscut și apreciat în principal pentru scrierile sale narative. Cu toate acestea Wittstock și-a început cariera scriind și publicând poezie de o factură aparte, înrudită îndeaproape cu proza. Abordarea noastră urmărește în principal să delimiteze diferența dintre lirica tradițională și propriul concept de poezie al lui Wittstock. În al doilea rând este schițat fundalul literar al anilor 70 și 80, în scopul plasării poeziei lui Wittstock în contextul literar și istoric al vremii. În al treilea rând articolul se concentrează asupra analizei câtorva texte pe care le considerăm reprezentative pentru a evidenția caracteristicile poemelor sale așa-zis "epice" ("Erzählgedichte"), publicate la începutul anilor 70 în revista literară *Neue Literatur*. În ultimul rând sunt discutate patru sonete publicate în volumul *Morgenzug* (1988). Studiul subliniază calitățile poemelor lui Wittstock, bazate pe structuri similare și elemente formale care se regăsesc mai târziu în operele sale narative (lucrări de proză lungă și scurtă, romane).

Cuvinte cheie: Joachim Wittstock, poezie, poem epic, sonete, analiză de text

Ficțiune și ficționalizare în proza lui Joachim Wittstock

Horst Schuller (Hermannstadt/Heidelberg)

Abstract: Studiul de față se referă la o metodă de lucru a scriitorului Joachim Wittstock, anume la folosirea de opere reale (publicate sau nepublicate, citate, comunicate de presă etc.) pentru a crea opere literare, adică ficțiune. Horst Schuller folosește exemplificări din romanele *Ascheregen* [*Ploaie de cenușă*] (1985) și *Bestätigt und besiegelt* [*Confirmat și sigilat*] (2003) precum și din volumul de povestiri *Keulemann und schlafende Muse* [*Omul cu măciuca și muza adormită*] (2005). Dincolo de structura faptic-ficțională a textelor sale, autorul se remarcă prin elemente de interculturalitate, intertextualitate, "stilul elevat" și caracterul estetic specific scrierilor lui Joachim Wittstock.

Cuvinte cheie: Joachim Wittstock, narațiune pluriperspectivică, intertextualitate, semne de ficționalizare, autobiografic versus confesiune

Hibriditatea ca principiu structural în proza descriptivă și contemplativă a lui Joachim Wittstock

Maria Sass (Sibiu/Hermannstadt)

Abstract: În toate operele lui Joachim Wittstock, în romanele sale ca și în lucrările de proză scurtă, există o tendință spre contopirea fapticului cu ficționalul. Acest studiu tratează descrieri literare de călătorie, având ca punct de plecare un text al lui Joachim Wittstock intitulat *Auf Reisen* care conține unele dintre ideile autorului referitoare la călătorie ca temă literară. Abordarea de față analizează următoarele texte: *Christian Schesäus Transsilvanus, Protectoarea dalmată a păcii, Turnuri toscane* care pe de o parte prezintă călătorii imaginare în timp și spre locuri particulare, pe de altă parte creează opere ficționale pornind de la călătorii reale. Descrierile de călătorie ale lui J. Wittstock îmbină în structura lor obiectivitatea reală cu subiectivitatea estetică. Dintre elementele lor structurale amintim următoarele: multidimensionalitatea structurilor narative, predominanța nu a succesiunilor temporale, ci a unor leit-motive care structurează narațiunea; fapte delimitate temporal sunt combinate de așa manieră, încât spațiul este prezent simultan în mai multe planuri temporale. Autoarea formulează afirmația că în scrierile lui J. Wittstock călătoria este o formă de existență și că descrierile sale de călătorie trebuie privite ca mostre de proză postmodernă.

Cuvinte cheie: realitate și ficțiune, descrieri literare de călătorie, scriitură aluzivă, călătorie, caracter hibrid

Locuri transilvănene ale memorării. Despre rescrierea trecutului în operele lui Eginold Schlattner și Joachim Wittstock

Susanna Lulé (Berlin)

Abstract: Articolul de față se concentrează asupra problematicei memorării și asupra unor locuri ale memorării din peisajul transilvănean precum și asupra modului în care aceste aspecte sunt prezentate în operele a doi scriitori de expresie germană din România, Eginold Schlattner și Joachim Wittstock. Deși subiectul și locurile sunt identice sau aproape identice, abordarea celor doi scriitori e diferită. În timp ce în opera lui Eginold Schlattner se poate percepe străduința de a se crea o formă "închisă", în scrierile lui Joachim Wittstock predomină o formă "deschisă", și anume contopirea reflecției cu un stil cvasi-documentar.

Cuvinte cheie: viziune retrospectivă, Eginold Schlattner, Joachim Wittstock, narațiune la persoana întâi, narațiune semi-documentară

Povestirea *In der Nachbarschaft* [În vecinătate] de Joachim Wittstock Friederike Mönninghoff (Bremen)

Abstract: Începând cu anii 1980, rememorarea s-a afirmat ca o importantă paradigmă în mai multe științe diferite, la fel ca și în literatură. Amintirile formează și consolidează identități, fiind astfel indispensabile pentru indivizi și comunități. Literatura, ca mediu al rememorării, deține un rol important în tranziția de la amintirile individuale la memoria colectivă. Ea este un mediu de stocare. Narațiunile fac experiențele celorlalți inteligibile; ele fixează amintiri, înlesnind astfel tranziția spre memoria culturală. Povestirea „In der Nachbarschaft” (În vecinătate) de Joachim Wittstock constituie un bun exemplu în acest sens. Scrisă în stilul unui jurnal, ea permite cititorului să trăiască orele și zilele revoluției din 1989. Sunt consemnate experiențe colective, precum demonstrațiile, ca și impresiile foarte personale ale lui Joachim Wittstock. Prin narațiune receptorul le poate înțelege pe amândouă, amintirile existând dincolo de purtătorul lor.

Key words: amintire, memorie colectivă, literatura ca mediu al rememorării, revoluția din 1989, narațiune

Salzburg – Un topos și simbolica sa în *Ascheregen* (Ploaie de cenușă) de Joachim Wittstock Rodica Ofelia Miclea (Sibiu/Hermannstadt)

Abstract: În volumul său „Ploaie de cenușă” publicat în 1985 scriitorul Joachim Wittstock prezintă, în planuri paralele, destinele tragice a unor tineri de etnii diferite din România, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Tema principală a culegerii de povestiri este problematica vinii și răscumpărării ei, o întrebare pusă obsesiv de toți protagoniștii în ultimul capitol. Autoanaliza și confesiunile eroilor au loc la Ocna Sibiului, o stațiune balneară cu lacuri sărate din apropierea Sibiului. Eseul se concentrează asupra valorii simbolice și dimensiunii locului și a împrejurimilor sale, care, prin intermediul transfigurării poetice, devine poarta spre lumea de dedesubt/ de dincolo, unde sufletele soldaților morți se adună, încercând să găsească o explicație și un sens pentru cumplita suferință și mutilările de vieți cauzate de război.

Cuvinte cheie: Al doilea Război Mondial, generația din timpul războiului, vină și răscumpărare, sensul și nonsensul războiului, Ocna Sibiului – poartă spre lumea de dincolo, reformare și izbăvire

Dintr-un cerc într-altul

Horst Schuller (Hermannstadt/Heidelberg)

Prezentul articol este o recenzie a celui mai recent roman al lui Joachim Wittstock *Die uns angebotene Welt. Jahre in Klausenburg* [Lumea oferită nouă. Ani petrecuți la Cluj], publicat de editura ADZ din București în anul 2007.

Date și redarea lor. Impresii lingvistice și interpretative pe marginea biografiilor istorico-literare ale lui Joachim Wittstock Dana Janetta Dogaru (Sibiu/Hermannstadt)

Abstract: Joachim Wittstock prezintă trei personalități remarcabile din trecutul sașilor transilvăneni și al românilor – teologul și reformatorul Johannes Honterus, contele și judele regal sas Johann Zabanius Sachs von Harteneck și principele valah Constantin Brâncoveanu – din perspective noi, inovatoare și surprinzătoare, combinând într-un mod subtil faptele reale și ficțiunea. O trăsătură specială a abordării lui Joachim Wittstock este armonia dintre formă și conținut, desigur, cu accente variate asupra construcției lingvistice sau compoziției subiectului în cele trei lucrări de proză. În ceea ce privește conținutul, autorul combină o perspectivă circulară cu una paralelă, creând astfel un model ascendent și descendent distinct. Din punct de vedere lingvistic Joachim Wittstock utilizează limbajul colocvial cultivat, condimentat cu jocuri de cuvinte sugestive, proverbe și expresii idiomatice, cuvinte străine și arhaice pentru a evoca atmosfera istorică a trecutului și a realiza subtile conotații politice. Sintaxa nepretențioasă, dar deliberată, cu paralelismul său evident, susține intențiile autorului. Joachim Wittstock îndeamnă la reflecție, nu doar în privința conținutului, ci mai ales despre cum putem îmbunătăți lucrurile în zilele noastre, despre responsabilitatea pe care trebuie să ne-o asumăm pentru acțiunile noastre.

Cuvinte cheie: Factualitate și ficționalizare, istoricitate și istorie contemporană, armonia dintre formă și conținut, Johannes Honterus, Sachs von Harteneck, principele Constantin Brâncoveanu

Bibliografie selectivă Joachim Wittstock

1999 - 2009

Bibliografia din volumul de față a fost întocmită de scriitorul, eseistul, istoricul literar și traducătorul Joachim Wittstock.